

INHOUD

Voorwoord	5
Deel 1: De Kerstvloed van 1717, een historische analyse	7
Inleiding	8
1. Water in het gewest Groningen, vriend en vijand	11
2. De stormvloeden van 1570 en 1686	22
3. De Kerstvloed van 1717	29
4. Nasleep en herstel	40
5. De Kerstvloed in historisch perspectief	48
6. Opstand en een nieuw begin	56
Achtergrondinformatie	I
Dijkbouw	II
Waterbeheer: dijkrechten, zijlvest en waterschappen	III
Oorzaken van de Kerstvloed	V
De rol van het provinciebestuur in het waterbeheer	VI
De rol van het provinciebestuur in het dijkbeheer	IX
Wat is een ramp	X
Veranderingen in het niveau van de zeespiegel en waterbeheer	xx
Slachtoffers	XIV
Waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's	XVII
Deel 2: Zwerftochten langs de grenzen van de Kerstvloed	59
Inleiding	60
1. Appingedam en omgeving, verleden en heden (04-03-2013)	63
2. Lijdend landschap langs de Eems-Dollard (05-03-2013)	71
3. Onder de klokslag van Niehove (26-11-2013)	
4. Humsterland-Middag, langs wierden in oeroud cultuurland (11-03-2014)	84
5. Doopsgezinde pioniers in de Ruigewaard (24-10-2014)	91
6. Saaksum aan het Reitdiep (13-03-2015)	98
7. In het veen achter Marum (07-05-2015)	104
8. Bierum, Godlinze en Spijk in de schaduw van de 'oude dijk' (12-08-2015)	111
9. Warffum – Wierhuizen, de 'oude dijk', langs maren en kolken (15-09-2015)	119
10. 't Zandt – Oosternieland, kloostervoorwerken in de Fiveldelta (12-10-2015)	127
11. Usquert en Uithuizen, oude en nieuwe heerden (03-06-2016)	134
12. Uithuizermeeden, het 'olderliek stee' (04-06-2016)	143
13. De Marne, zwaar getroffen (12-05-2017)	152
Epiloog	161
Geraadpleegde bronnen en literatuur	163
Verantwoording overige geraadpleegde bronnen	167
Noten	168
Illustratieverantwoording	171